

se oddělují od stavovské strany podobojí. Jejich odpovědi se nesou vyznavačskou určitostí. „Všech časů to bývalo“, psal pan Krajíř, „že se dobrému protivili, ano i samého Krista ... svůdci, buřičem z cizoložstva narozeným [jej] nazývali ... na smrt nejohavnější vydali ... však proto on mocí svou božskou mocně i slavně z mrtvých vstal ... I což pak divného ... když pravda téhož Spasitele i nyní od některých bludem a pikhartstvím nazývá se ... však proto Bůh mocný jest pravdě své vzhůru pomáhati i jí se přídržejících brániti mocí svou božskou“. „Jistě nám duše naše dražší a milejší jest nežli všecken svět, a my opatrujíce, abychom ji k věčnému životu zachovali ... tím proti Pánu Bohu ani lidem ani české straně [t. j. podobojí] nic neupřímného a nevěrného nečiníme. Ale toť by nejlépe bylo“, zasazuje se pan Špetle zároveň o svobodu svědomí vůbec, „aby každý svou duši při spasení jejím opatřil, jakž nejlépe býti může, a spravedlnost obecnou každému zachovati pracoval, neb každý sám za sebe své břímě ponese a ze svých vlastních věcí počet vydávati bude před Soudci živých i mrtvých“. Z pánů, zvláště z Krajíře, vyrůstají apologetové. Rozdíl proti luterskému stanovisku, kde brzy věci povedou k věroučné uniformitě toho kterého knížetství či říšského města, jeví se v jejich projevech důrazem na náboženskou snášenlivost. „Rozdílové při víře zde v Boleslavi jsou, též jako jednak ve všem křesťanstvu, ale však když se všickni ku Pánu Kristu hlásí a pokoj křesťanský mezi sebou zachovávají, mohou je všechny trpěti a řeči Pána Krista se zpravit, aby se všeho růsti nechalo až do žní, neb on jako moudrý hospodář v tom se obmýlití neráčí, co do stodoly jeho náležeti bude“. [Historia Fratrum 874 n., 835 n., 918 n.]

Pro Jednotu bude nová situace, daná vzestupem významu pánů v jejích řadách, znamenat další povinnost promýšlet postavení věrné církve v tomto světě a hledat její cestu vlnami bouřlivého času: za pomoci šlechty? Nebude tím oslabena její prostá, nevypočítavá, o světské rámě neopřená víra v mocné vedení Boží? Příklad luterských stavů říšských ukazuje urozeným Bratřím směr, naznačený již vysokým místem, které dává v moci postaveným B. Beneš. Bude na Starších Jednoty, aby *drželi v mezích pánů*, kteří by se ze zástupců Bratří v politickém životě snad

chtěli stát jejími protektory s nárokem na přednostní postavení v jejím vnitřním životě a na „šanování“ svých stavovských práv. Tu je pozoruhodné usnesení Starších z r. 1534, že „panům šenkování [piva na úkor měšťanů] i všeliké odjímání lidem živnosti i nekřesťanské jich obtěžování má při nich zastavováno býti mocí Kristovou ode všech nás“. Zásada, že Bratr nemá rozšiřovat svou živnost na úkor druhých řemeslníků, je tedy aplikována i na pány v rozmachu jejich hospodářské podnikavosti, příznačné pro 16. století. A dále: „K tomu přídržání býti mají, aby s Bratřími, lidmi svými, povinovati byli k soudům bratrským státi, jako i obecní Bratří povinni jsou, kdyby se toho potřeba uznala“ [D 149]. Platí tedy i pro bratrské pány zásada, že pře Bratra s Bratrem náleží před domácí soud Jednoty, a páni jsou přitom kladeni na jednu úroveň se svými poddanými, které by jinak [třeba i ve vlastní při s nimi] soudili jako jejich vrchnost. Bratří Starší nesevují tedy ze své povinnosti býti strážci evangelia a jeho důsledků sociálních i vůči mocným úřadům Jednoty, od nichž budou očekávat ochranu nebo i společenství v utrpení. Páni v Jednotě pokřtěni byli ostatně napořád páni čeští a v Čechách měla Jednota tři ze svých seniorů, z nichž B. Jan Augusta při své energii a podnikavosti nepřipouštěl pochybnosti o tom, v čích rukou vedení Jednoty zůstane.

[X]

Jednota vyšla z ústraní

ZA VEDENÍ AUGUSTOVA nastal v Jednotě čilý život. Její mnohostranná aktivita tvoří *barvitý obraz* v rozmanité souvislosti s církevním životem za hranicemi i doma. V patnácti letech rozvoje zvenčí nepřilíš rušeného [1531–1546] užívají Bratří příležitosti a hledají možnost informovat o sobě mimo-